



Sääksisäätiön toimintakertomus vuodelta 2021

Yleistä

Petolintujen suojelu, seuranta ja tutkimus nähdään yhteiskunnassa yhä tärkeämpänä toimintana ja se liittyy oleellisesti luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen. Säätiö pyrkii viestimään päättäjiä ja yleisöä eri petolintulajien tilanteesta sekä esittämään asiantuntijoidensa välityksellä toimenpiteitä asian korjaamiseksi.

Vuoden 2021 aikana sääksisäätiön toimenkuvan laajentuminen kaikkiin petolintuihin näkyi mm kotisivujen uutisissa, Facebook ja Twitter-sivuilla. Sääksi- ja merikotka-työryhmän ja viestintätyöryhmän rinnalle järjestäytyi myös haukka- ja pöllötyöryhmä ja siihen saatiin asiantuntemusta eri puolilta maata. Kaikkiaan työryhmissä on mukana 44 henkilöä, joilla on vahva osaaminen petolintujen parissa. Säätiön hallituksen ja työryhmien kokoukset on järjestetty etäkokouksina, josta on myös omat etunsa pitkien etäisyyksien vuoksi. Sääksisäätiö on näkyvästi tulossa yleiseen tietouteen petolintujen suojelua edistävänä yleishyödyllisenä yhteisönä, joka näkyy mm lausuntopyyntöinä, avustuksina ja somessa.

Vuoden 2021 aikana koronapandemia heikensi toistamiseen säätiön taloutta. Maastossa toimivien vapaaehtoisten työhön tämä vaikutti vähän, mutta Pohtiolammen Sääksikeskuksessa se aiheutti toistamiseen kävijämäärien ja liikevaihdon huomattavaa vähenemistä, mikä taas heijastuu säätiön mahdollisuuksiin tukea petolintujen hyväksi tapahtuvaa toimintaa. Sääksikeskuksen työtehtäviä on jaettu eri henkilöille, mutta työ on vielä kesken. Sääksisäätiön 30 v -juhlatilaisuus jouduttiin uudemman kerran siirtämään seuraavalle vuodelle.

Ympäristöministeriön säätiöltä tilaama kaksivuotinen selvitys merikotkien porovahingoista käynnistyi suunnitellusti ja se toi tärkeätä taustatietoa toisen vuoden maastotöiden suunnittelulle. Vuonna 2020 EU-LIFE hakemus (RaptorLife) läpäisi hyväksymiskriteerit, mutta pisteet eivät riittäneet rahoituksen saamiseen. Marraskuun 2021 lopussa Luomus, jätti uuden ja laajan (204 sivua) RaptorLife hakemuksen, jonka valmisteluryhmän jäsenet ovat myös Sääksisäätiön hallituksen jäseniä. Tällä kertaa Sääksisäätiö on mukana hankkeen tukiorganisaationa, ei kumppanina.

Sääksityöryhmä

Sääksityöryhmän päätehtävänä on toimia sääksien suojelutyön ohjaavana ja toimeenpanevana ryhmänä Sääksisäätiön hallituksen alaisuudessa. Työryhmälle on vuonna 2020 hyväksytty toimenkuva, jossa määritellään tarkemmin toiminnan tavoitteita ja toimintatapoja.

Sääksityöryhmän kokoonpano oli seuraava: Heikki Kainulainen (pj), Kim Hietikko, Petri Hirva, Vesa Hyyryläinen, Juhani Koivu, Harri Koskinen, Olli Lehtimäki, Pasi Leinonen, Simo Loisa, Risto Mattila, Heljä Pylvänäinen, Sirpa Rautiainen, Anu Turku, Raimo Uusitalo, Jonna Viisainen, Panu Villanen, Jorma Yrjölä.



Sääksityöryhmä puheenjohtajana toimi Heikki Kainulainen ja sihteerinä Jonna Viisainen. Pandemiatilanteen johdosta työryhmän kokoukset pidettiin etäkokouksina lukuun ottamatta syksyn viimeistä kokousta. Työryhmän kokouksia oli kaikkiaan 4 kpl.

Merkittävä osa työstä oli Pohtiolammen Sääksikeskuksen toimintaan ja ympäristökasvatukseen liittyviä tehtäviä kuten palvelurakenteiden kehittämistä, sääksikuvauksien järjestämistä ja talkootoimintaa. Sääksikeskuksen toiminnanjohtajana toimi Juhani Koivu. Keskuksen toiminta on esitetty jäljempänä omana kohtanaan.

Osallistuminen valtakunnalliseen sääksiseurantaan ja sääksien rengastukset

Sääksien suojelutyö on alkujaan painottunut Hämeeseen ja edelleen suuri osa sääksityöryhmän työstä kohdistuu tälle alueelle. Sääksisäätiön kenttätyöryhmä (Pertti Saurola, Ilmari Häkkinen, Harri Koskinen, Risto Mattila, Simo Loisa ja Juhani Koivu) osallistui vanhaan tapaan Kanta-Hämeen ja sen lähialueiden sääksien seurantatutkimukseen. Työ käsitti erilaiset tarkastuskäynnit pesäpaikoilla, rengastustyön ja lentopoikasten tarkastukset. Pesintätuloksen tarkastuksissa käytettiin entistä laajemmin dronea. Dronetarkastukset toteuttivat Risto Mattila, Ilmari Häkkinen, Harri Koskinen, Raimo Uusitalo, Pentti Alho ja Hannu Simola. Perustutkimusalueella todettiin kaikkiaan 62 varmuudella poikasvaiheeseen saakka edennyttä pesintää.

Pirkanmaalla Kim Hietikko rengasti Jyrki Savolaisen alueelta 9 saaripesältä 22 poikasta (poikastuotto 2,44/pesä) Längelmävedeltä ja Vesijärveltä. Kim laski myös 14 kuivanmaan pesältä Jani Pihlmanille rengastettavaksi 31 poikasta (poikastuotto 2,21/pesä).

Lounaisessa Suomessa tarkastettiin 103 vanhaa asuttua reviiriä ja 3 uutta reviiriä. Yhteensä siis 106 reviiriä, joissa poikasasia oli 96. Keskimääräinen poikastuotto oli siis 0,91 poikasta asuttua reviiriä kohti (1,11 poikasta per poikaspesä). Raimo Uusitalon lentotarkastus kontrollina (13 reviiriä) vuosikymmeniä asuttuina olleilla pesillä tuotti vain 0.93 poikasta asuttua reviiriä kohti.

Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa Pertti Koskimies tarkasti noin 90 pesäpaikkaa ja rengasti 58 poikasta. Lisäksi rengastamatta jäi liki 20 poikasta luonnonpesistä, joille ei pysty kiipeämään.

Kainuussa ja sen lähituntumassa tarkastettiin yli 150 reviiriä (Vesa Hyyryläinen, Jouni Lamminmäki, Veikko Korhonen, Ari Lyytikäinen). Yli 60 pesältä rengastettiin noin 130 poikasta. Lisäksi tarkastettiin useita pesiä, joissa oli lentopoikasasia. Poikastuotto oli hyvä. Aikuisia sääksiä rengastettiin 4.

Luoteis-Lapissa tarkastettiin (Heikki Kainulainen, Kalle Pinomaa, Heikki Ruuska, Christina Mietzsch) yli 20 reviiriä, joista kahdeksalla oli poikaspesintä. Viideltä pesältä rengastettiin 13 poikasta. Lisäksi 3 asuttua pesää sijaitsi keloissa, joista poikasmäärä (8 poikasta) tarkistettiin dronea käyttäen. Poikastuotto alueella oli hyvä 2,6 poikasta/pesä.

Pohjois-Lapissa Inarin ja Ivalon seudulla Clement Masse ja Myrthe van Brempert tarkastivat 17 aiemmin tunnettua pesäpaikkaa. Näistä löytyi vain 6 puussa olevaa pesää, joista 4 oli asuttuja. Dronea käyttäen pesiltä löytyi 10 poikasta. Kim Hietikko tarkasti Inarin, Ivalon ja Sosankylän alueella yhteensä 29 pesää, joista 6 oli asuttuja. Näiltä rengastettiin 13 poikasta. lisäksi yhdeltä pesältä ei poikasmäärää voitu selvittää. Haastavaa on siis sääksillä ainakin tunnetuilla ja tarkastetuilla pesillä.



Lapin muilla alueilla toimii muutama rengastaja, joiden toiminta ei ole tarkemmin säätiön tiedossa. Lapin sääksien kokonaistilanteen seurannan parantamiseksi Lapin sääksirengastajat ovatkin perustamassa omaa whatsapp-tiedonvälitysryhmää.

Tekopesät

Kanta-Hämeen tekopesäverkostoa täydennettiin vuoden aikana vain neljällä uudella pesällä. Hankkeeseen osallistuivat Harri Koskinen, Ilmari Häkkinen, Simo Loisa, Kim Hietikko, Matti Aaltonen, Heikki Tamminen ja Juhani Koivu. Jorma Yrjölä ja Risto Mattila täydensivät videomateriaalia kohteilta.

Pirkanmaalla korjattiin 3 tekopesää (Kim Hietikko, Ilmari Häkkinen, Jari Valkama, Kalle Heino ja Jani Pihlman).

Lounais-Suomen alueella rakennettiin yksi uusi tekopesä sääkselle Siikaisiin Pekka Muttomaan johdolla. Jouko Kivelän organisoimana korjattiin neljä tekopesää Kokemäellä entistä parempaan kuntoon sääksen pesintää varten.

Kainuussa Vesa Hyyryläinen teki kaksi tekopesää.

Pesäkamerat ja riistakamerat

Säätiöllä oli toiminnassa sääksien pesäkamerat Janakkalassa, Mynämäellä, Paltamossa ja Kolarin Ylläslompolossa. Kameroiden välittämää kuvaa oli mahdollista seurata säätiön nettisivujen kautta sekä Paltamon ja Ylläslompolon kameran osalta myös Youtubessa. Mynämäen pesäkameran kuvaa saattoi seurata Luomuksen kotisivuilta.

Juhani Koivu on hoitanut Janakkalan nettikameraa koskevat lupa- ja raportointiasiat. Niin ikään hän on hankkinut luvan riistakameran käyttöön MH:n hallinnoimilla alueilla ja hoitanut ko. kameraseurantaa koskevan raportoinnin. Kamerahankkeiden kenttätöihin osallistuivat Ilmari Häkkinen, Harri Koskinen, Simo Loisa ja Juhani Koivu. Janakkalan kamera asennettiin kohteelle 20.3.2021. Kamera toimi erinomaisen hyvin kevätkauden ajan. Lintujen pesälle saapumisesta saatiin tallennettua jopa ainutlaatuisia kuvamateriaalia. Valitettavasti kevään ensimmäinen ukonilma tuhosi laitteiston reitittimen 22.5.2021. Vika päästiin korjaamaan vasta lintujen lähdettyä syyskuun alussa. Kesäkauden tapahtumia pesällä voitiin kuitenkin seurata varajärjestelmäksi asennetun riistakameran avulla. Ukonilman tuhoama laitteisto korvataan uudella vuonna 2022).

Paltamossa kaikki kenttätöet ja raportointi tehtiin Vesa Hyyryläisen ja Heljä Pylvänäisen toimesta. Paltamoon asennettiin viiden vuoden kameraseurannan jälkeen uusi videokuvaa välittävä kamera. Pesintä onnistui jälleen hyvin. Pesällä varttui 3 naaraspoikasta, jotka pääsivät myös lentoon. Viimeisten kuuden vuoden aikana sama sääksipariskunta (Miila ja Penna) ovat kasvattaneet yhteensä 15 poikasta, joista 11 naarasta ja 4 koirasta.

Lounaissuomalaisella tekopesällä on viihtynyt jo kaksi pesimäkautta Neuroliiton suojeluksessa erityisesti pitkäaikaissairaana yleisön vapaassa seurannassa nuori sääksipari, kutsumanimiltään Roni ja Sara. Nuori Roni on käyttäytynyt pesällään kuten lisääntymisikään kehittymätön sääksikoiras, mutta rakenteli ja koristeli yhdessä Saran kanssa tekopesäpohjan, jolta lähetettiin livekameraesitystä seuraajille viime pesimäkaudella. Lounais-Suomen kamerapesän toiminnasta vastaa fil. maist. Raimo



Uusitalo. Toteutuksen ovat hoitaneet DI Hannu Keron johdolla rak ins. Seppo Pitkänen ja Juhana Pitkänen.

Ylläslompolon pesäkameran ylläpidosta ja lupa-asioista vastasivat pääasiassa Tapani Rantahalvari ja Heikki Kainulainen apunaan Kalle Pinomaa, Heikki Ruuska ja Christiane Mietzsch. Pesällä ei ollut pesintää, mutta sääksipariskunta vietti runsaasti aikaa pesällä, joten toiveissa on pesintä kesällä 2022. Ylläslompolon kamera toimi hyvin koko kesän.

Kameroiden toiminnasta raportoitiin lupapäätösten mukaisesti Varsinais-Suomen ELY-keskukselle.

Lähetinsääkset

Hämeessä oli satelliittiseurannassa kolme sääkseä: Ilpo (Renko), Sten (Hauho) ja Simo (Vääksy – Mäntsälä). Ilpo -sääksellä oli satelliittilähetin nyt seitsemättä vuotta selässään. Lähetin toimi moitteettomasti aina heinäkuun alkupäiviin saakka, mutta sitten se yllättäen sammui. Kameraseuranta paljasti kuitenkin, että lintu oli edelleen hengissä ja lähti syysmuuttoon ilmeisen hyvävoimaisena. Keväällä on jännittävää todeta, palaako se muuttomatkaltaan vanhalle pesälleen yhä lähetintä kantaen. Sten -sääksi menehtyi pesäpaikalleen Hauholle aivan syysmuuton lähtöhetkillä. Linnun kuolinsyy jäi täysin arvoitukseksi. Pesäpaikalta ei löytynyt lähetintä, eikä merkkejäkään kuolleesta linnusta. Saksaan menehtyneen Simo -sääksen lähetintä yritettiin etsiä eräältä kalanviljelylaitokselta, jonne lintu kuoli. Etsintäyritykset kilpistyivät toinen toisensa jälkeen. Edes kalalaitoksen omistajaa ei ole tavoitettu. Etsintätyö jatkuu.

Neuroliiton suojeluksessa oli vapaasti etenkin pitkäaikaissairaiden muuttoseurannassa Facebookissa myös satelliittisääksi litu. Se menehtyi viime keväänä Marokon hiekkarannalla paluumuutolla eteläisen Satakunnan tekopesälleen, ja pesän koiras vietti kesän pariutumatta yksin pesällä, joten seurannassa ei ole tällä hetkellä yhtään lounaisessa Suomessa pesivää sääkseä.

Kainuussa asennettiin kahdelle sääksikoiraalle satelliittilähetin. Linnuille annettiin työnimet Kasper ja Risto. Lähettimistä saatua lentotietoa käytetään Kainuun maakunnan tilaamassa tutkimuksessa, jonka avulla voidaan osaltaan arvioida tuulivoimahankkeiden sijoittamista alueelle. Muuttomatkoja voi suuri yleisökin seurata LUOMUS-sivuilta. Kasper-sääksi talvehtii Länsi-Afrikassa. Risto valitettavasti menehtyi muuttomatalla Serbiassa, mutta sen lähetin palautetaan Suomeen paikallisten lintuharrastajien toimesta.

Vuonna 2019 asennettiin paltamolaiselle sääksinaaraalle (Salli) satelliittilähetin. Salli talvehtii edellistalvien tapaan Victorianjärven länsipuolella.

Kainuun sääksityöryhmä (Hyyryläinen, Pylvänäinen) asensi lähettimen myös maakotkanaaralle (Lyyli), jonka lentoja on seurattu tiiviisti vuoden 2021 alkupuolelta lähtien. Alkukesällä 2021 työryhmä osallistui ranskalaiseen kuovitutkimukseen, jossa kenttätöinä asennettiin lähetin paikalliselle pesivälle kuvikoiraalle.

Sääksikeskuksen tutkimushankkeet

Petri Nietula (Satakunnan ammattikorkeakoulu SAMK) toteutti opinnäytetyönään kesän aikana kuvaajille tarkoitetun pienimuotoisen tutkimuksen: ”Kuvaajien kokemuksia Pohtiolammen Sääksikeskuksesta.” Tutkimuksen osallistui puolensataa kuvaajaa. Tutkimuksen tuloksista on säätiön käytettävissä jo alustava yhteenveto. Tutkimuksen loppuraportti valmistuu kevättalvella 2022.



Sääksiverkko

Rengastustoiminnan ja rengastajien yhteistyön ja tiedotuksen edistämiseksi on Luomuksen toimesta Helsingin yliopiston palvelimelle perustettu sähköpostiverkko. Sääksiverkko otetaan käyttöön vuoden 2022 alkupuolella.

Muu toiminta

Kanta- Hämeen ikimuistoisten ja jo pääosin autioituneiden sääksen pesäpaikkojen tarkastaminen jatkui. Kesällä 2021 tarkastettiin 10 pesää. Työ jatkuu edelleen, jäljellä vielä noin 90 kohdetta eri puolilla Hämettä.

Valmisteilla olevan ja vuonna 2022 ilmestyvän uuden sääksikirjan kuvamateriaalia kerätään parhaillaan (Juhani Koivu, Ilmari Häkkinen) ja kirjaan päätyvien kuvien valinta on aloitettu (Saurola, Koivu, Häkkinen).

Kittilässä Ounasjoen itäpuolella sijaitsevalla uudella sääksen pesällä pesintä keskeytyi Kittilän kultakaivoksen (Agnico Eagle) jätevesien purkuputken työmaan läheisyydessä vuoden 2020. Agnico Eagle kustansi Sääksisäätiölle pesäkameralaitteiston, mikä aloittaa toimintansa Muoniossa keväällä 2022. Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Metsähallitus ovat myöntäneet tarvittavat luvat.

Esitelmät, julkaisut ja lausunnot

Merikotka ja sääksi -seminaari järjestettiin koronapandemian vuoksi iltapäivän mittaisena webinaarina 6.3.2021. Tilaisuudessa oli esityksiä pääasiassa merikotkaan liittyen. Myös sääkseä koskevissa esityksissä käsiteltiin Metsäkeskuksen ohjeistusta koskien suurten petolintujen pesien huomioonottamista metsän käsittelyssä sekä dronen käyttöä pesätarkastuksessa.

Sääksestä ja sääksiharrastajista julkaistiin säätiön väen toimesta mm. seuraavia raportteja ja selvityksiä:

>Pertti Saurola: Viisi vuosikymmentä Suomen sääksikannan seuranta: historiaa ja alustavia tuloksia. Linnut vuosikirja 2021.

>Ilmari Häkkinen: Onko sääksenpesä pudonnut talven aikana? Maaseudun tulevaisuus 16.3.2021

>Päijänteen sääksien rengastukseen liittyvää perimätietoa on talletettu ja julkaistu Sirpa Rautiaisen artikkelissa: Sääksen asuinsijoilta eteläisen Päijänteen rannoilta ja metsistä. Päijät-Hämeen Tutkimusseuran julkaisu 2021.

>Yleisradio (YLE) uutisoi sääksestä valtakunnallisesti 24.4.2021 useassa TV-lähetyksessään, jossa haastateltavana oli Juhani Koivu. YLE julkaisi verkkosivuillaan myös laajan artikkelin, joka sisälsi Juhani Koivun haastattelun ja Jorma Yrjölän kuvat. Linkki verkkouutiseen:

<https://yle.fi/uutiset/3-11898632?fbclid=IwAR1YC4X-mgvq7J90MmThmvAMdc8xHY4InTTZZA2pMIVE0zwHWLmItN5-oVA>



>Vesa Hyyryläisestä oli useampia artikkeleita sanomalehdissä, mm. jutut sääksiseurannasta ja nuoren maakotkan pelastamisesta. Linkit ko. artikkeleihin:
<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/era/artikkeli-1.1502644>
<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/i ihmiset-kulttuuri/artikkeli-1.1327980>

>Sääksisäätiö antoi lausunnon koskien Hiidenveden Papinsaaren sääksen pesäympäristön suojelua. Lausunto toimitettiin Papinsaaren maanomistajalle (Vihdin seurakunta) ja Uudenmaan ELY-keskukselle.

Sääksikeskuksen toiminta vuonna 2021

Koronaepidemian vaikutukset sääksikeskuksen toimintaan olivat edellisvuoden tapaan edelleen merkittäviä. Pohtolammen kävijöiden kokonaislukumäärä putosi Taigabird Oy:n arvion mukaan noin 35 - 40 % edellisten kesien kävijämäärästä. Myös piilokojujen käyttöaste oli huomattavan alhainen. Tämä näkyi erityisesti ylätornin ja yleisötornin kuvauspaikkojen vähäisenä kysyntänä. Niin ikään keskikesän ja syksyn varauksista monet kuvaajat, ennen muuta kaikki ulkomaalaiset, peruuttivat varauksensa koronaan vedoten. Mitään merkittäviä yleisötapahtumia ei kesän aikana tietenkään järjestetty. Esimerkiksi suosittu Tornien taisto -tapahtuma peruttiin.

Sääksikeskuksen kahvioon ripustettu kuvanäyttely

Sääksikeskuksen kesän 2021 kuvanäyttely pohjautui Sarsan 100-vuotisjuhlaan. Näyttely oli avoinna koko kesäkauden ajan. Korkealuokkaisista infotauluista koostuva näyttely herätti runsaasti kiinnostusta Sarsan historian muodostumisesta. Näyttely tuki erinomaisella tavalla muinaispolkukierroksen kohteiden esittelyä, mistä julkistettiin mm. mobiilisovellus "Muinaisen Sarsan salaisuudet" -tapahtumakartta. Näyttely toteutettiin yhteistyössä Heikki Mäenpään (Kangasala Visit) kanssa.

Sääksikeskuksen yleisluontoiset ympäristöt

Pihamaalla tapahtunut viemäririkko aiheutti merkittävän saneeraustyön keskikesällä. Työ tehtiin Jouko Alhaisen johdolla ja säätiöstä siihen osallistuivat Simo Loisa ja Risto Mattila. Syksyn talkootöinä pystytettiin väliaikaisvarastokatos säätiön myyntipöntöille.

Sääksialtaiden saneeraushanke

Säätiö haki ja sai Pirkanmaan ELY-keskukselta avustusta Pohtiolammen vesien parantamiseen. Hanke käynnistyi valmistelutöiden osalta vuonna 2021. Hankkeen valmistelujen yhteydessä toteutettiin laaja puiden kaato ja reuna-alueiden raivaustyö alapadon maastossa. Lisäksi rakennettiin pohjat mahdollista uutta ylikulkusiltaa varten. Kosteikkojen ja sääksialtaiden vedenkierto suljettiin. Valmistelutyöt vaativat Pohtiolammen huoltomiehiltä noin kahden kuukauden työpanoksen. Työlle haettiin ja saatiin jatkoaikaa 31.12.2023 saakka. Hankkeen hallinnosta vastaa Heikki Kainulainen ja kenttätöistä Simo Loisa.

**Sääksikeskuksen eri työkohteille saatu talkootyön tuki ja muu työvoima-apu**

Pohtiolammen sääksikeskuksen ympäristön ja pihapiirin huoltotöistä merkittävä osa tehtiin edelleen talkootyönä, vaikka korona asetti talkootyöllekin merkittävät rajoituksensa.

Talkootöiden todellisen määrän mittaaminen on jokseenkin hankalaa, koska eri henkilöt osallistuvat näihin töihin omien aikataulujensa määrittämällä tavalla ja rajoissa. Lisäksi työt koostuvat usein tunnin tai parin pätkistä, joista ei niinkään pidetä kirjaa. Alla olevaan taulukkoon on perinteisellä tavalla koottu tilasto tehdyistä talkootunneista, yhteensä 905 tuntia.

Pohtiolammen talkootyöt 2021

Talkoolainen	Työtunnit	Työkohte
Jouko Alhainen	110	Vartiointityöt, huoltotyöt, järjestelyt
Risto Mattila	6	Raivaustalkoot, traktorityöt
Heikki Kainulainen	16	Raivaustalkoot
Jonna Viisainen	6	Raivaustalkoot, yleisötornin näyttely
Simo Loisa	210	Yleiset huoltotyöt, raivaukset
Ilmari Häkkinen	13	Yleisötornin näyttely ja huoltotyöt
Juhani Koivu	240	Yleisjärjestelyt, katiskoiden valmistus 8
Olli Lehtimäki	12	Tornien ikkunoiden pesu, huoltotyöt
Helena Rautaharkko	4	Alueen siivous yms.
Anu Turku	10	Kuvaajien palvelut, kotisivut
Kari Pajula	248	Kala- ja vesihuolto
Ulla Soilammi	14	Pohtiolammen taloushallinto
Kim Hietikko	16	Raivaus- ja huoltotyöt
Talkootyöt yhteensä	905	

Eri henkilöiden kohdalle tilastoiduissa tuntimäärissä saattaa olla muutamien tuntien heittoja puoleen tahi toiseen, mutta näistä epätarkkuuksista huolimatta tilasto antaa riittävän hyvän yleiskuvan tehdyn talkootyön kokonaismäärästä.

Koronan vaikutus heijastui jokseenkin linjassa myös talkootöiden toteutuneeseen määrään. Talkootunteja karttui kuitenkin noin 25 % enemmän kuin vuonna 2020. Säätiö kiittää kaikkia hankkeisiin osallistuneita saamastaan arvokkaasta tuesta.

Sääksikeskuksen muu toiminta

Pohtiolammen kävijämäärä

Pohtiolammen kävijämäärä väheni ilmeisesti koronan vaikutuksesta edelleen vuodesta 2020. Arvio kohteella vierailleista asettunee selvästi alle 20.000 henkilön. Tähän vaikutti mm. se, että mitään yleisötilaisuuksia ei kohteella järjestetty lainkaan. Yleisötornilla saattoi käydä suunnilleen saman verran satunnaisia vierailijoita, kuin edellisenäkin kesänä.



Palvelut luonnonkuvaajille

Piilokojujen käyttöaste oli tilausten osalta suunnilleen sama kuin vuonna 2020. Nyt pystyttiin kevätkauden kuvaukset kuitenkin hoitamaan erityisjärjestelyin. Ulkomaalaisia kuvaajia oli kuitenkin vain pari, kolme. Kojujen hygienia onnistuttiin hoitamaan kuvaajia tyydyttävällä tavalla. Kuvaajien informoinnista ja muista yleisluontoisista taustapalveluista vastasi Anu Turku.

Kaupankäynti sääksiaiheisilla tuotteilla

Säätiön tuottoisin myyntituote oli kahdesta koronakesästä huolimatta edelleen piilokojujen vuokraus. Piilokojujen tuotto kattoi juurikin kohteen tavanomaiset ylläpitokulut kuten kala- ja rehuhankinnat. Sen sijaan se ei mahdollistanut investointien eikä edes isompien korjausten rahoittamista.

T-paitojen, lippisten, korttien ja muiden sääksituotteiden myynti asettui suunnilleen vuoden 2020 tasolle, mutta oli siis selvästi vaatimattomampaa kuin aikaisempina vuosina keskimäärin. Tämä johtui ennen muuta siitä, että kohteella ei järjestetty mitään yleisötapahtumia. Pönttöjä myytiin kuitenkin jokseenkin sama määrä kuin aikaisemminkin. Säätiölle kaavailtu verkkokauppanke ei edistynyt vuoden 2021 aikana.

Sääksikeskuksen tutkimushankkeet

Petri Nietula toteutti opinnäytetyönään kesän aikana kuvaajille tarkoitetun pienimuotoisen tutkimuksen: ”Kuvaajien kokemuksia Pohtiolammen Sääksikeskuksesta.” Tutkimuksen osallistui puolensataa kuvaajaa. Tutkimuksen tuloksista on säätiön käytettävissä jo alustava yhteenveto. Tutkimuksen loppuraportti valmistuu kevättalvella 2022.

Muu toiminta, vierailut ja kahvilapalvelut

Jouko Alhainen jatkoi yhteistyössä Arto Miikkulaisen kanssa Pohtiolammella kohdennettua SSP-rengastusprojektia. Yleisöllä oli mahdollisuus parina päivänä seurata rengastustyötä. Rengastukset jatkuivat aina joulukuulle saakka.

Pohtiolammen kahvila- ja luontomatkailupalveluista vastasi vuonna 2021 Jouko Alhaisen Taigabird Oy.

Pohtiolammen alueen vuokrasopimus Wääksyn kartanon kanssa umpeutui vuoden 2021 lopussa. Uudesta sopimuksesta käytiin neuvonpito marraskuussa ja sen pohjalta sovittiin sopimuksen päivityksestä tammikuussa 2022.

Merikotkatyöryhmä

Sääksisäätiön merikotkatyöryhmä vastasi Suomen merikotkakannan seurannasta vuonna 2021 kuten jo vuodesta 1973 alkaen. Merikotkatyöryhmän koordinaatioryhmään kuuluivat seuraavat henkilöt: Jouko Högmander (pj), Camilla Ekblad (sihteeri), Heikki Lokki (seurantavastaava), Toni Laaksonen (tutkimusvastaava), Pekka Rusanen (Syken



edustaja), Teemu Honkanen (Varsinais-Suomi), Torsten Stjernberg (Ahvenanmaa), Seppo Keränen (Satakunta), Juhani Koivusaari (Merenkurkku), Tuomo Ollila (Lappi ja Kuusamo), Hannu Ekblom (Suomenlahti).

Pesätarkastus koko Suomessa vuonna 2021

Merikotkatyöryhmän vapaaehtoisia pesätarkastajia työskenteli maastossa 124 henkilöä. Heidän toimestaan tarkastettiin kuluneena vuonna 1188 merikotkan pesää (edellisenä 1162 pesää) koko Suomen alueella. Kaikki pesät eivät kuitenkaan ole aina asuttuja, vaan paikallisen kotkaparin vaihtopesiä. Tarkastetuista pesistä oli asuttuja 597 (579) ja näistä poikaspesiä 382. Jälkikasvua varttui yhteensä 575 poikasta (586).

Näiden lukujen perusteella voidaan todeta, että merikotkakanta on tällä hetkellä jokseenkin vakaa. Tärkein esiintymisalue on Saaristomeri (ml. Ahvenanmaa), mutta nykyään lajia esiintyy kaikkialla rannikoilla ja merensaaristossa. Saaristomeren kanta ei enää kasva, mutta sisämaalla laji vahvistuu pikkuhiljaa. Suurista vesistöistä ainoastaan Saimaalla ei tunneta toistaiseksi yhtään asuttua merikotkan pesää.

Merikotkatyöryhmän kenttätyö on järjestetty seitsemän aluetyöryhmän avulla, jotka organisoivat pesätarkastukset varsin itsenäisesti. Lapissa inventoinneista vastaa Metsähallitus. Ahvenanmaan pesien tarkastuksen kustansi Ålands Penningautomatförening. Työ sekä Lapissa että Ahvenanmaalla tapahtuu kuitenkin merikotkatyöryhmän ohjeistuksella ja raportointivälineillä. Ahvenanmaalla ja Lapissa pesien tarkastuksessa käytetään apuna helikopteria, mikä helpottaa maasta käsin toimivien pesätarkastajien työtä, sillä tyhjiillä tai epäonnistuneilla pesillä ei tarvitse käydä erikseen. Helikopteri helpottaisi työtä myös erällä muilla tärkeillä esiintymisalueilla, mutta laajempaan käyttöön ei ole ollut toistaiseksi varaa.

Pesien tarkistukseen käytetty työmäärä sekä auto- ja venekilometrit tallennetaan muiden tietojen ohessa. Vuonna 2021 käyttivät merikotkan pesätarkastajat työhön noin 3634 työtuntia sekä ajoivat autolla 36 500 km ja veneellä 8020 km. Näissä luvuissa eivät ole mukana Ahvenanmaan tai Lapin suoritteet.

Merikotkakannan pesinnän vuosittainen inventointi tuottaa tärkeitä seurantalukuja. Työryhmä organisoii laskennat, ohjeistaa tietojen tallennuksen, suorittaa laadunvarmistuksen sekä siirtää tiedot Lajitietokeskuksen tietokantaan. Silloin kun Lajitietokeskukselta eri tahot (viranomaiset, tutkijat, maankäytön suunnittelijat) pyytävät sensitiivistä paikkatietoa merikotkan pesinnästä, merikotkatyöryhmän seurantavastaava arvioi tiedon tarpeen ja tekee tarvittavat rajaukset tietojen luovutuksessa sekä toimii lisätietojen antajana. Vuonna 2021 tietoja luovutettiin noin 30 eri taholle. Kattavat tiedot kaikista toimialueensa merikotkan pesistä luovutettiin kaikille ELY-keskuksille, Ahvenanmaan maakuntahallitukselle, Suomen Metsäkeskukselle sekä Metsähallituksen Luontopalveluille. Lisäksi rajatun alueen pesäpaikkatietoja luovutettiin kahdeksan eri hankkeen suunnittelijoille (mm. tuulipuistoja, malminetsintää, voimajohtojen linjausta) sekä kuudelle tutkijalle/tutkimusryhmälle, jotka selvittivät erilaisia merikotkiaan tai saaristolinnustoon liittyviä kysymyksiä.

Vuosittaisia seurannan tunnuslukuja käytetään myös Itämeren eri osien tilan arvioinnissa. Merikotkan tuottokyky (productivity) on yksi HELCOM:n avainindikaattoreista (core indicators). Tuottokykyä ilmaistaan kolmella luvulla: poikastuotto (productivity, number of nestlings per checked occupied territory), poikuekoko (brood size, number of nestlings per successfully breeding pair) ja pesinnän



onnistumisaste (breeding success in %, proportion of successfully reproducing out of all checked territorial pairs). Koko Saaristomeren ja Pohjanlahden osalta nämä luvut antavat edelleen huolestuttavan tuloksen, vaikkakin merikotkakanta kokonaisuudessaan on ollut kasvussa ja muualla Itämeren rannikoilla myös tunnusluvut ovat hyvät. Vuonna 2021 mainitut HELCOM:n indikaattorit olivat merikotkan tärkeimmällä esiintymisalueella Saaristomerellä kaikkien kolmen indikaattorin osalta alle raja-arvojen.

Ympäristöministeriö myönsi keväällä Sääksisäätiölle petolintujen suojeluun toiminta-avustuksen, josta noin 10 000 euroa käytettiin merikotkainventoinneissa syntyvien kulujen kattamiseen. Suurin menoerä oli pesätarkastajien matkakulujen korvaaminen. Näiden kattaminen avustuksella mahdollisti inventointien läpiviennin koko maassa. Kaikki työ oli vapaaehtoistyötä, ja suuri osa maastotyön tekijöistä ei ota matkoistaan mitään korvausta. Lapin ja Ahvenanmaan maastotöiden kustannukset saatiin katettua toista tietä eivätkä ne kohdistuneet Sääksisäätiölle.

Tutkimus

Sääksisäätiö sai alkuvuodesta ympäristöministeriöstä toimeksiannon liittyen merikotkan porotaloudelle aiheuttamiin vahinkoihin. Maastotyöt käynnistyivät toukokuussa. Merikotkan ravinnon asiantuntija, väitöskirjatutkija Camilla Ekblad vastaa hankkeesta, joka on kaksivuotinen ja valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä.

Tekeillä olevalla selvityksellä pyritään saamaan tietoa siitä, miten paljon poronhoitoalueella pesivä merikotkakanta aiheuttaa vahinkoja tappamalla poronvasoja. Asia liittyy rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen, josta ministeriö vastaa. Maakotkan osalta on olemassa hyvin toiminut korvausjärjestelmä, ja nyt harkitaan tilannetta merikotkan osalta.

Selvityksessä on kolme osaa: 1) porotokkia pyrittiin tarkkailemaan vasomisaikaan toukokuussa ja selvittämään merikotkien suhdetta poroihin, ja saamaan havaintoja mahdollisesta saalistuksesta, 2) tunnetuilta merikotkan pesiltä kerättiin tietoja vasojen koparoiden esiintymisestä. Kuluneena vuonna saatiin tietoja 49 merikotkan pesältä. Koparoita kerättiin näytteeksi Ruokavirastolle, joka pyrki niistä saamaan tietoa kuolleen vasan iästä ja kunnosta. Lisäksi 3) pesätarkastajat varustivat 10 merikotkan poikasta eri puolilla poronhoitoaluetta satelliittilähettimillä, tavoitteena saada tietoa siitä, missä paikoissa ja missä määrin nuoret merikotkat viettävät aikaa porojen vasomisalueilla. Näitä paikannuksia odotetaan keväällä 2022.

Samanaikaisesti Metsähallitus tilasi säätiöltä selvityksen siitä, miten paljon vasojen koparoita on maakotkien pesillä. Säätiö organisoii myös näiden keruun ja analysoinnin. Lopulliset tulokset valmistuvat vuoden 2022 lopulla.

Merikotkatyöryhmä kerää vuosittain pesätarkastusten yhteydessä sekä pesintää ja pesäympäristöä koskevia tietoja paikan päältä että näytteitä tutkimuskäyttöön. Vuonna 2021 tutkimuksessa panostettiin erityisesti DNA-näytteiden analyysiin. Niitä on kerätty sekä poikasista että emojen pudottamista sulista v. 2003 alkaen. Näytteistä saatiin vuoden loppuun mennessä tunnistettua Turun yliopistossa >150 emolintua, yhdistämällä poikasten DNA:sta saadun genotyypin tiedot samoista linnuista myöhemmin saatuihin tunnistuksiin emolintuina. Työtä on rahoittanut Koneen säätiö. Aineistoa analysoidaan yhden väitöskirjatutkijan (Ida Penttinen) ja tutkijatohtorin (Carina Nebel) toimesta Toni Laaksosen vetämässä hankkeessa.



Vuoden aikana julkaistiin tutkimusartikkelit satelliittimerikotkien habitaatinvalinnasta lentopoikasvaiheessa ja Lapin merikotkan poikasten ympäristömyrkkyytistuksesta suhteessa pesimähabitaattiin ja ravintoon:

Julkaisuja:

> Balotari-Chiebao, F., Brommer, J. E., Tikkanen, H., Laaksonen, T. 2021. Habitat use by post-fledging white-tailed eagles shows avoidance of human infrastructure and agricultural areas. *European Journal of Wildlife Research* 67: 39.

> Ekblad, C., Eulaers, I., Schulz, R., Stjernberg, T., Søndergaard, J., Zubrod, J., Laaksonen, T. 2021. Spatial and dietary sources of elevated mercury exposure in white-tailed eagle nestlings in an Arctic freshwater environment. *Environmental Pollution* 290: 117952.

Tiedotus ja koulutus

Merikotkatyöryhmällä on sisäisessä viestinnässä apuna oma sähköpostiverkko, joka on osoittautunut hyväksi välineeksi viestinnässä ja ohjeistuksessa. Verkkoa seuraavat kaikki ne pesätarkastajat ja merikotkia seuraavat lintuharrastajat, joilla on sähköpostiosoite.

Keskeinen osa merikotkatyöryhmän työtä on koordinoida ja ohjeistaa pesätarkastajien tekemää tietojen ja näytteiden keruuta sekä poikasten rengastusta. Koordinaatioryhmä piti yhden etäkokouksen syksyllä. Merikotkatyöryhmä on perinteisesti järjestänyt tammikuussa pesätarkastajille koulutustilaisuuden, jossa myös annetaan palautetta mm. pesimätuloksesta eri alueilla ja tekeillä olevien tutkimusten tuloksista. Koronapandemiasta tilaisuuden järjestämisen nyt vuonna 2021. Sen sijaan merikotkatyöryhmä järjesti merikotkan pesätarkastajille ja tutkijoille webinaarin 6.3.21. Tähän osallistui 41 henkilöä.

Ohjelma oli seuraavanlainen:

Seurantavastaava Heikki Lokki:

Merikotkan pesimätulos Suomessa 2020

Lomakkeiden täyttämisen ongelmakohtat ja "tyhjien pesien" tarkastaminen

Professori Toni Laaksonen:

Sulka on sormenjälki, ravintinäyte ja ympäristön tilan indikaattori

Työn alla, työlliställä vai pöytälaatikossa – tutkimuskatsaus

Varsinais-Suomen aluevastaava Teemu Honkanen:

Merikotkan poikasten käsittely ja mittaaminen

Pesätarkastaja Tapio Osala (Merenkurkku ja Pohjois-Savo):

Ajankohtaista dronen käytöstä pesätarkastuksessa

Työryhmän sihteeri, tutkija Camilla Ekblad:

Sääksisäätiö käynnistää tutkimusta merikotkan porotaloudelle aiheuttamista vahingoista.

Merikotkatyöryhmä laatii vuosittain pesimäkauden jälkeen valtakunnallisen tiedotteen merikotkan pesimätuloksesta ja sen erityispiirteistä kunakin vuonna. Tiedote julkistettiin 21.9.21 ja lähetettiin 41 tiedostusvälineelle tai toimittajalle. Tiedote ja merikotkan asia sai varsin paljon näkyvyyttä mm. TV-uutisissa ja isoissa sanomalehdissä. Lisäksi merikotkasta on ollut asiantuntija-artikkeli Suomen Luonnossa. Merikotkan porotalousvahinkoja selvittävän hankkeen ansiosta merikotka ja Sääksisäätiö ovat olleet hyvin näkösällä pohjoisen tiedotusvälineissä: Lapin kansa 13.4.21, Koillissanomat 14.4.21, Radio Sapmi 15.4.21 ja 10.5.21 sekä Poromies-lehti 2/21.



Sääksisäätiöllä on hyvin toimivat nettisivut (www.saaksisaatio.fi). Ne ovat edustavat ja niissä on paljon tietoa merikotkasta sekä sitä koskevasta tutkimuksesta ja suojelutyöstä. Yhteydenpidon helpottamiseksi merikotkaa koskevissa asioissa säätiöllä on käytössä suora sähköpostiosoite merikotka@saaksisaatio.fi, johon ohjataan kysymykset, havainnot ja muut yleisöltä tulevat kommentit. Vuoden mittaan tähän osoitteeseen tuli jonkin verran paikallisten ihmisten havaintoja merikotkasta ja sen pesinnästä. Myös kysymyksiä ja ongelmia tuli tätä kautta työryhmän tietoon. Näihin vastattiin mahdollisimman nopeasti. Nettisivujen ja suoran merikotka-osoitteen tunnettavuutta on syytä lisätä edelleen.

Merikotkan suojelu

Vuodesta 2019 alkaen maamme merikotkakanta on virallisen luokittelun mukaan elinvoimainen. Tämä ei kuitenkaan ole vaikuttanut merikotkan suojelua heikentävästi verrattuna siihen aikaan, jolloin laji oli uhanalainen.

Merikotkaan ei kohdistu suoranaisia uhkia, mutta edelleen tehdään hyvässä hengessä yhteistyötä, jotta pesäpaikkoja ei tuhottaisi metsänhakuissa tai erilaisissa hankkeissa. ELY-keskukset, Suomen Metsäkeskus ja kaikki suuret metsäyhtiöt ovat olleet mukana parantamassa merikotkien pesäpaikkoja koskevan tiedon kulkua (ks. edellä Pesäpaikkojen tarkastus koko Suomessa 2021). Tietojen vaihdon lisäksi kuluneen vuoden aikana on jatkettu neuvotteluja Suomen Metsäkeskuksen, Ympäristöministeriön, alueellisten ELY-keskusten, Luomuksen ja merikotkatyöryhmän kesken millä tavoin merikotkien pesäpuut suojavyöhykkeineen voidaan turvata entistä paremmin metsien käsittelyssä.

Ahvenanmaalla on jatkunut keskustelu merikotkan suojelun heikentämisestä, jotta 2000-luvulla romahtanut haahkakanta voisi elpyä. Merikotkatyöryhmä on ollut taustalla mukana, inventoinut Ahvenanmaan merikotkakantaa, toimittanut maakuntahallitukselle tietoa kannan kehityksestä siellä sekä valottanut taustaa merikotkan ja haahkan suhteesta. Föglössä varustettiin kaksi merikotkan poikasta maakuntahallituksen rahoittamalla satelliittilähettimillä. Tämän ohessa on pyritty osoittamaan, että esim. eräiden kansalaisten ehdottamalla merikotkan suojametsästyksellä tai pesinnän häiritsemisellä aiheutettaisiin vain vahinkoa Ahvenanmaan maineelle ilman näkyvää vaikutusta haahkan tilanteeseen.

Haukka- ja pöllötyöryhmä

Haukka- ja pöllötyöryhmä perustettiin syksyllä 2020 ja varsinainen toiminta alkoi vuonna 2021. Työryhmän puheenjohtajana toimi Erkki Korpimäki ja muut jäsenet ovat Heidi Björklund, Tomi Hakkari, Kim Hietikko, Hannu Lehtoranta, Heikki Lokki, Stefan Siivonen, Matti Suopajärvi, Risto Tornberg ja Jari Valkama.

Työryhmä valitsee keskuudestaan vuosittain puheenjohtajan ja tarvittaessa tehoryhmiä eri toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Työryhmää tullaan täydentämään siten, että saadaan lisää jäseniä eri puolilta maata ja eri lajien asiantuntijoita työhön mukaan.

Haukka- ja pöllötyöryhmän päätehtävä on haukkojen ja pöllöjen suojelutyön ohjaus ja toimeenpano sekä näiden lajien suojelua edesauttavan tutkimuksen organisointi ja



toteuttaminen. Ryhmä toimii muiden työryhmien tapaan Sääksisäätiön hallituksen alaisuudessa.

Työryhmä on toteuttanut toimenkuvaansa paneutumalla lajien nykytilanteeseen, uhkatekijöihin ja niihin vaikuttamiseen. Erityiskohteina ovat olleet metsissä elävät haukat (kana-, hiiri- ja mehiläishaukka) sekä kaksi pienintä pöllölajia (helmi- ja varpuspöllö). Nämä lajit suosivat vanhoja metsiä, joiden väheneminen on pääsyy niiden kannan taantumiselle.

Erittäin uhanalaisen mehiläishaukan erikoistuntija, dos. Patrik Byholm piti rengastajakokouksessa 6.2. esityksen lajin tutkimustarpeista ja pyysi rengastajia yhteistyöhön vähenemiseen johtavien syiden selvittämiseksi. Mukaan ilmoittautui neljä rengastajaa. Mikäli rahoitus saadaan järjestettyä niin mehiläishaukkoja on tarkoitus lähivuosina varustaa lähettimillä ja seurata lintujen muutonaikaisia ja pesintäaikaisia liikkeitä. Tärkeimpänä helmi- ja varpuspöllökannan suojeleluun tähtäävänä toimenpiteenä on ollut satojen lintuharrastien ja tutkijoiden ylläpitämät tuhansien pönttöjen verkostot, jotka kattavat lähes kaikki paikallisten lintutieteellisten yhdistysten alueet. Helmi- ja varpuspöllöjen suojelututkimusta on tehty erityisesti emer. prof. Erkki Korpimäen ja prof. Toni Laaksosen johdolla Turun yliopiston biologian laitoksella. Tutkimuskohteina ovat olleet mm. elinympäristön valinta, pitkäaikaiset muutokset helmipöllöemojen ja lentopoikasten kunnossa sekä kuolinsyyt.

Säätiö etsii rahoitusmahdollisuuksia työryhmän tekemien aloitteiden pohjalta.

Sääksisäätiön harkinnanvaraiset apurahat koskien kaikkia petolintuja tulivat ensi kertaa jakoon kevään 2021 vuosikokouksessa, mutta tämän lajiryhmän hakemuksia ei saatu. Säätiön kotisivuilla uutisissa ja Facebookissa on ollut kirjoituksia haukoista ja pöllöistä. Tiedottamista on tarpeen tehostaa, jotta saadaan suojelutyölle myönteistä julkisuutta ja tukijoita. Työryhmässä yhteydenpito on tapahtunut perustetun sähköpostiryhmän kesken.

Julkaisut:

>Honkala, J, Piha, M. Saurola, P. & Valkama, J. 2021: Petolintuvuosi 2020 – ei aihetta juhlaan (Summary: Breeding and population trends of common raptors and owls in Finland in 2020). – Linnut-vuosikirja 2020: 70–85.

>Korpimäki, E. 2021: Habitat loss and climate change as drivers of long-term declines of two forest-dwelling owl populations in boreal forest. – Proceedings of the 5th World Owl Conference. Airo 29: 278-290.

>Kouba, M., Bartoš, L., Bartošová, J., Hongisto, K. & Korpimäki, E. 2021: Long-term trends in the body condition of parents and fledglings of Tengmalm's owls under fluctuating food conditions and climate change. – Scientific Reports (2021) 11:18893 <https://doi.org/10.1038/s41598-021-98447-1>

>Baroni D., Masoero G., Korpimäki, E., Morosinotto C. & Laaksonen T. 2021: Habitat choice of a secondary cavity user indicates higher avoidance of disturbed habitat during breeding than during food-hoarding. - Forest Ecology and Management 483 (2021) 118925: 1-11.



Viestintätyöryhmä

Viestintäryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2020 jatkaen säätiön aiemman työvaliokunnan hoitamia viestintätehtäviä. Työryhmässä on mukana laaja-alaisesti eri sektoreiden osaajia, kuten petolintuasian-tuntijoita eri puolilta maata sekä joukko tiedotukseen perehtyneitä henkilöitä verkostoineen. Heidän tekemisensä saadaan säätiön kotisivujen ja Facebook-sivujen kautta nopeasti sekä säätiön sisäiseen jakeluun että julkisuuteen.

Viestintää ohjaavat arvot ovat avoimuus, luotettavuus, ymmärrettävyys, vuorovaikutteisuus ja palveluhenkisyys. Sääksisäätiön viestinnän kohderyhmiä ovat sisäisen viestinnän osalta säätiön toiminnassa mukanaolevat henkilöt ja ulkoisen osalta yleisö sekä viranomaiset, jotka tarvitsevat tietoja muun muassa päätöksenteon perustaksi. Muita tärkeitä kohderyhmiä ovat lintuharrastajat ja heidän järjestönsä julkaisuineen, mahdolliset rahoittaja- ja lahjoittajatahot sekä säätiön muut yhteistyökumppanit.

Työryhmään kuuluivat: Markku Hyvärinen (pj, sosiaalinen media ja ulkoinen viestintä), Heikki Kainulainen (sääksiviestintä), Jouko Högmänder (merikotkaviestintä), Jonna Viisainen (sosiaalinen media ja kotisivut), Anu Turku (kotisivut ja sosiaalinen media), Jorma Yrjölä (kuvausaineiston tuotanto) ja Petri Hirva (kuvausaineiston tuotanto). Työryhmän apuna toimivat myös tiedottajat Panu Villanen, Pasi Leinonen, Juhani Koivu ja Simo Loisa (Pohtiolampi). Alueilla sääksitiedotukseen ovat osallistuneet Vesa Hyyryläinen (Kainuu), Hannu Tikkanen (Pohjanmaa), Kim Hietikko (Pirkanmaa), Hannu Lehtoranta (Pohjois-Karjala) ja Sirpa Rautiainen (Päijät-Häme ja Keski-Suomi).

Viestintätyöryhmän toiminta vuonna 2021

Viestintätyöryhmä on vuoden aikana tiedottanut useista petolintuihin liittyvistä uutisista. Erityisesti sääkseen ja merikotkaan liittyvä uutisointi on herättänyt kiinnostusta ja kasvattanut Sääksisäätiön toiminnan seuraajia runsaasti kotisivuilla ja facebookissa. Pohtiolammen myyntituotteiden suunnittelu on tärkeänä osana tehtäväkuvaa. Loppuvuodesta lähetettiin toiminnassa mukana olleille ja tärkeille sidoskumppaneille (50) Dick Forsmanin piirtämä arvotaulu kiitokseksi.

Viestintätyöryhmä valmisteli Säätiön 30-vuotistilaisuutta ja kokoontui 6 kertaa. Koronan takia juhlaa jouduttiin jälleen siirtämään. Uudeksi ajankohdaksi on suunniteltu syksy 2022.

Hallinto ja muu toiminta

Sääksisäätiön hallitukseen kuului vuonna 2021 yksitoista jäsentä (taustayhteisö/asiantuntemus):

Ilmari Häkkinen, puheenjohtaja - BirdLife Kanta-Häme
Vesa Hyyryläinen, varapuheenjohtaja - BirdLife Suomi
Markku Hyvärinen, toimitusjohtaja, Viestintätyöryhmän puheenjohtaja
Jouko Högmänder, Merikotkatyöryhmän puheenjohtaja



Heikki Kainulainen, Sääksityöryhmän puheenjohtaja
Erkki Korpimäki, Haukka- ja pöllötyöryhmän puheenjohtaja
Toni Laaksonen, petolintuasiantuntija Turun yliopisto
Heikki Lokki, petolintuasiantuntija Helsingin yliopisto
Ossi Nokelainen, petolintuasiantuntija Suomen Luonnonsuojeluliitto ry, Jyväskylän yliopisto
Hannu Tikkanen, petolintuasiantuntija Oulun yliopisto
Jari Valkama, petolintuasiantuntija Luomus

Hallitus on pitänyt vuoden aikana vuosikokouksen etänä (25.2. ja 3.3.) ja lisäksi 3 etäkokousta, joista keväällä yksi ja syksyllä kaksi.

Säätiön talous

Sääksisäätiön tärkeimmät tulolähteet ovat olleet Pohtiolammen Sääksikeskuksen piilokojujen vuokratulot ja tuotemyynti. Vuonna 2021 nämä tulot romahtivat jo toistamiseen noin puoleen aiempaan verrattuna koronapandemian takia. Tänä vuonna ympäristöministeriön petolintujen suojelutyöhön myöntämä valtionapu oli merkittävin yksittäinen tulonlähde. Lisäksi säätiön omistama yksiö Hämeenlinnassa kunnostettiin talkootöinä ja myytiin ja siitä saadut rahat sijoitettiin tuottavasti. Ympäristöministeriön Sääksisäätiöltä tilaama kaksivuotinen selvitys Merikotkasta ja porovahingoista toi säätiölle myönteistä julkisuutta ja uskottavuutta huolehtia tehtävänkuvansa liittyvistä mittavista tilaustöistä.

Sääksisäätiölle myönnettiin avustuksia ja tukirahoitusta vuonna 2021 seuraavasti:

- | | |
|---|----------|
| • Ympäristöministeriön harkinnanvarainen toiminta-avustus | 14.000 € |
| • UPM Metsä (tekopesät) | 2.310 |
| • Pienkeräys pesäkameroiden katsojilta | 1.328 |

Tämän lisäksi useat henkilöt ovat antaneet lahjoituksena matkakulunsa säätiölle ja järjestäneet materiaaliapua Sääksikeskuksen tarpeisiin.

Sääksisäätiön tärkeä toimintatapa on tukea petolintujen suojelua ja tutkimusta myöntämällä apurahoja. Vuosikokouksessa hallitus jakoi seuraavat apurahat (kukin 500 €):

- Kim Hietikko: Lapin sääksien (kalasääsken) pesätarkastuksiin
- Pertti Koskimies: Kaakkois-Suomen sääksikannan pitkäaikaisseurantaan
- Raimo Uusitalo työryhmineen: Sääksen pesäkameraseurantaan Lounais-Suomessa sekä pesätapahtumien raportointiin yleisölle

Lisäksi jaettiin Merenkurkun merikotkarahastosta erillinen apuraha 1.000 € Villieläinlaitola Nordic Wildlife Care ry petolintujen hoitolan kunnostustöihin. Hallitus hyväksyi vuosikokouksessa edellisen vuoden apurahansaajien raportit.



Keväällä 2021 säätiölle tuli kesken vuotta avustushakemuksia seuraavasti:

Vesa Hyyryläinen: Sääksen pesäkamerakaluston kuluihin 1.899 €

Clement Masse: Lapin sääksenpesien tarkastukset Inarissa 200

Sirpa Rautiainen: Pentti Alhon Päijänteen sääksiä koskevan valokuvamateriaalin kopiointi 75

Raimo Uusitalo: Sääksenpesien lentotarkastuksiin Satakunnassa 450

Säätiön hallitus hyväksyi nämä hakemukset ja katsoi, ettei vastaisuudessa normaalin apurahahaun lisäksi voida ilman hallituksen erillistä päätöstä myöntää avustuksia.

Säätiön edustustehtävät

Markku Hyvärinen on edustanut säätiötä toimintaryhmässä Linnaseutu ry ja BirdLife Kanta-Hämeessä. Ilmari Häkkinen on toiminut yhteyshenkilönä Vanajavesikeskukseen ja Metsähallitukseen. Juhani Koivu on edustanut säätiötä Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistyksessä ja toimintaryhmä Kantri ry:ssä. Heikki Lokki ja Jari Valkama ovat toimineet yhteyshenkilöinä Luomuksen ja Suomen Metsäkeskuksen suuntaan.

Vesa Hyyryläinen on jatkanut työtään säätiön edustajana ja petolintuasiantuntijana useissa ohjaus- ja valmisteluryhmissä Kainuun maakunnan alueella. Tuulivoimalahankkeet ja valtion metsien suojeluasiat ovat olleet näkyvästi esillä vuoden aikana. Raimo Uusitalo ja Lounais-Suomen sääksityöryhmä ovat tehneet yhteistyötä Neuroliitto ry:n kanssa ja liiton tuella mm järjestäneet liikuntarajoitteisille mahdollisuuden seurata sääksen pesätapahtumia nettikameran välityksellä ja Facebook-sivujen kautta. Ryhmä on aktiivisesti raportoinut satelliittisääksien liikkeistä Luomuksen nettisivuilla.

Säätiön tilintarkastuksen suoritti tilintarkastusyhteisö Auditus Tilintarkastus Oy.

Lausunnot

Esitys Ympäristöministeriölle ja Suomen metsäkeskukselle merikotkan, maakotkan ja sääksen pesäympäristöjen suojelutarpeesta ja aikarajoituksista.

Vihdin Papinsaaren sääksen pesäympäristön hoitosuositus.

Lausunto Eelä-Savon ely-keskukselle Kangasniemen Levälammen sääksenpesän ympäristön suojelutarpeesta.

Merkkipäivät ja huomionosoitukset

Säätiö on muistanut yhteistyökumppaneitaan ja työnsä tukijoita heidän merkkipäivinään:

- **Jouko Alhainen** 20.1.2021 70 v. säätiö muisti toivomuksen mukaan Luonnonperintösäätiötä pienellä rahalahjoituksella, muistokirja ojennettiin Jouko Alhaiselle Pohtiolammella 23.12.2021 .

- **Olli Lehtimäki** 27.2.2021 säätiö kiitti pitkäaikaista hallituksen jäsentään hänen jättäessä työnsä säätiön hallinnossa, muistolahjana hänelle ojennettiin



Dick Forsmanin sääksitaulu .

- **BirdLife Kanta-Häme** 50 v 30.10.2021 onnitelut

- **BirdLife Suomen** ansiomerkit säätiössä toimiville henkilöille:

Kultainen ansiomerkki Ilmari Häkkinen

Hopeiset ansiomerkit: Matti Aaltonen, Jouko Astor, Kalevi Eklöf, Markku Hyvärinen, Harri Koskinen, Ari Lehtinen, Pekka Pouttu

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 17 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 17 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 17 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 17 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 17 sider før denne side

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 18 pages before this page

Dokumentet inneholder 18 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 18 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 18 sider før denne side

Detta dokument innehåller 18 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende